

62
Den Haag, 20 December 1918

Geachte handgenoot,

Hiermede heb ik het genoegen U mede te deelen, dat ik sedert November 1918 een „Indonesisch Persbureau“ te 's-Gravenhage heb opgericht, dat zich ten doel stelt onze Indonesische, d. i. Indisch-nationale pers in Nederland te vertegenwoordigen.

Zooals U uit het hierbij ingesloten prospectus blijkt, bestaat onze arbeid uit de publicatie van berichten en „communiqué's“ in de Nederlandse pers en verder uit het verspreiden van maandelijks en tusschentijds verschijnende brochures, die wij tegen matigen prijs in de handel brengen.

Ons Persbureau bedoelt te zijn: een ideaal, listisch streven, gedragen door een commerciële basis.

Tot dusver marcheert de zaak wij goed, maar aangezien de onderneming zich allengs gaat uitbreiden, heb ik het plan opgevat ze om te zetten tot een „Kraam-boze Vennootschap, Uitgevers Maatschappij „Indonesia“, ter vestiging in Indië doch werkende in Den Haag, ter behartiging van onze nationale belangen in Nederland.

Zoolang het opperbeestuur over ons land bij een minister van Koloniën, berust en zoolang in Nederland reactionaire krachten actief werken, is het m. i. noodzakelijk, dat

~~de pers van~~ ^{omge pers} Indië ook in Nederland een officieel orgaan bezit, dat voor de juiste voorlichting van het Nederlandsche volk heeft te zorgen. Dulk een orgaan nu wil ons „Indonesisch Persbureau“ zijn.

Naar aanleiding van een en ander heb ik een tweetal telegrammen naar Indië verzonden, n.l. aan den heer Tjokroaminoto en aan den heer P. de la Croix te Tegal (wat ik laatste betreft met de beveling het bericht mede aan de leiders van de vereeniging „Frisulinde“ over te brengen.)

Het telegram aan den heer Tjokroaminoto luidde als volgt (vrij uit den Engelschen tekst vertaald):

„Zend telegrafisch voorschot voor (oprichting) permanent agentschap (van) omge pers vrag bijzonderheden (aan) delacroix Tegal.“

Het telegram aan den heer de la Croix luidde (id. als boven):

„Vraag Ernest (te) trachten geld (te) krijgen (en) organiseren agentschap (van) mijn pers bureau voor (het) seinen (aan) mij spoedig (de) belangrijkste berichten (en) verspreiden mijn telegrammen (aan) de bladen (in) Indië.“

Mijn verzoek tot U is nu, of U geneegen
in uw medewerking te verlenen tot de
oprichting van de boven reeds met een enkel
woord genoemde N.V. Uitgeverij M.J. "Indonesia"
gevestigd in Indië, doch jaar arbeidsveld
hebbende in Nederland tot propaganda
van de Indisch-nationale wenschen. Het is
hier dus hetzelfde geval (d.w.z. precies het
tegengestelde) als de suikerfabrieken, die op
Java werken, maar waarvan de maatschappijen
in Nederland gevestigd zijn.

Indien ook U overtuigd is van het nut
en van de commerciële voordeelen van de
onderneming, wees dan zoo goed overrijds
aan de heer Djokroaminoto te schrijven
(of beter te telegraferen) dat U mijn
voorstel ondersteunt.

En dan verwacht ik natuurlijk event.
van U, dat U propaganda voor 't idee
maakt onder de kapitaalkrachtige
landgenooten, opdat ze zich onmiddellijk
als aandeelhouders laten inschrijven.
(S.v.p. de aandelen op naam, opdat
slechts de Indische nationalisten, dus
geen vreemden, medezeggenschap in onze
actie krijgen. Hoogstens kunnen van de
Europeanen slechts de overtuigde geestver-
wanten aandeelhouders worden.)

#

! Ons Persbureau staat nu n.l. reeds in relatie met de Nederlandsche pers. Perstelegrammen, die wij uit Indië ontvangen van onze correspondent (tegen perstarief van f 0.43 per woord) verkopen wij aan de groote bladen tegen f 0.15 à f 0.30 per woord, naar gelang van de grootte van het dagblad.

Eveneens moeten onze telegrammen, die wij uit Holland tegen perstarief aan onze correspondent zenden, aan de bladen in Indië (Europeesche en inlandesche) worden verkocht, bijv. voor $\pm$ f 0,30 per woord en wat de inlandesche bladen betreft voor $\pm$ 15 cent per woord of meer.

Op die manier kunnen wij op goedkope manier met Indië in telegrafische gemeenschap blijven.

Wij worden dus concurrenten van N.i.p.a. en A.n.e.t.a. Tracht daarom eens af te kijken, hoe die twee telegrafagentschappen het doen. -

Dat op deze manier geld te verdienen valt, behoeft ik u wel niet verder in te zetten. Deze telegramdienst zal een van de bronnen van inkomsten van ons Persbureau zijn.

Wat de andere bronnen aangaat, kunt u
mit bijgaand prospectus weten. Door de uitgifte
van brochures, geschreven door Indonesiërs
en gezaghebbende Nederlanders, vloeit er ook
geld binnen. Reeds heb ik tot heden talrijke
vaste abonnee's op onze brochures kunnen
trekken.

De brochures - daar zorg ik wel voor -
zullen steeds zijn in den geest van onze
Indisch-nationale wenschen. Wan een tegen-
stander aan 't woord is, zal ik zorgen dat
de verdediger van onze belangen niemand
is, die onoverwinnelijk is. -

Reeds hebben we een twaalftal brochures
uitgegeven, die ik u heden als dinstwek
toezend. -

Zoudra de kansen goed staan, wenschen
wij een weekblad of een halfmaand-
lijksch orgaan uitgeven. thit toe ken ik
lehter niet overgaan, zoolang de kansen
nog twijfelachtig zijn. -

Ku ik u ongeveer ~~aan~~ als de hoofd-
zaken van mijn program ~~op de ha~~ heb
medegedeeld hoop ik, dat u een volledig
beeld krijgt van ons „Indonesisch Pers-
bureau“, dat tot heden een eigen
onderneming (dus een firma) is van
mij zelf, afkennende met stem van enkele
persoonlijke vrienden van mij.

Als slot zou ik u willen aanraden, den
Tjokroaminoto (totmin ik me tot dusver
voor de zadelijke besprekingen heb gerveest)
voor te stellen, een conferentie te uit te
ochrijven van alle vordanstaande jour-
nalisten (behoorende tot onze jees) met de
hoofdbesturen der nationale vereenigingen.

~~Van~~ Het resultaat zou ik gaarne
telegrafisch willen vernemen. Om u bericht
op goedkope wijze te kunnen verzenden,
kan u door brieven event. correspondent
(wie, dat event ik momenteel jef mij niet)
als pers-telegram worden verzonden aan
u adres "Indonesian Pressoffice Hague".

Dezen brief zend ik behalve aan u
ook nog aan eenige mij bekende
personen.

Hopende van u persoonlijk nog een
antwoord te mogen ontvangen, neem
ik mij met broederlijke groeten a

Wrogaelthuis

Van dor.